

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 5. Expeditio ad Abipones.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

integram sibi coactas lactymas eliciebant, quibus succedebant cachinni, choreæ & debacchationes. Sed quod lacrymis dignum erat, gens iis moribus nomine Christiano gaudebat, referebatque parentum suorum doctrinam ad Alfonsum Barcenam & Petrum Agnascum, Socios verè Apostolicos. Sed jam Parochum habebant externum, nostris sacris initiatum, qui pueros liminaribus Christianæ Religionis undis abluerat, & ablutos instruebat: qui dum fiebant grandiores, à recto veritatis tramite ad vitæ perditionis latissimam viam deflectebant. Tonocoranâ linguâ omnes utebantur: hanc commodè callebat socius Joannis Pastoris, qui illos privatis publicisque adhortationibus aggressus, effecit, ut plures peccata confiterentur, quod proximum miraculo visum est.

ALICUOT dies apud Mataranos commorati Patres, iter suum ad Abipones, quorum fines sexaginta adhuc leucis aberant, prosequuti, comites habuere Mataranorum Parochum, necnon præcipui nominis Casiquios, Indosque plures: nam quamvis hos inter & Abipones veteres belli causæ intercederent, sperabant tamen interpositâ Patrum autoritate pacem sanciri posse. Vix oppido egressis occurrerunt in spissâ nemora, ferarum spelæis & tygrum vestigiis horrida, aliaque id genus passim cruentam mortem minitantia. Aculeatis arborum ramis facies identidem flagellabantur, & vestes lacerabantur. Aquæ penuriâ præcipue difficilis, nam siccis immodico calore & labore faucibus nullus alius porus præbebatur, quam pluvialis aquæ, quæ dudum in obviis fossis impetraverat, potiusque erat narium tormentum, quam oris refrigerium. Medio itinere emenso, horridam nemorum opacitatem, & aquæ caritatem, exceperunt paludes, quas fluvii Rubri per quinque omninò leucas facit exundatio. Tantarum aquarum transvadationis necessitate absteriti Matarani, eò unde venerant indubiè rediissent, nisi Patres eos muneribus & rationibus ad constantiam animassent. Trajectis ægrè paludibus, per planiores dein campos iter fuit, donec tandem duabus ab Abiponia leucis tabernaculum fingerent. Eo in loco spem felicitatis expectationis rursus interurbavit repentinus, sed non inutilis comitum metus, qui cum se numero paucos sine subsidii spe tam propè hostes multitudinem sanguinolentiæque terribiles cernerent, fugam, dum adhuc integra esset, tanquam unicum remedium, respectabant. Eorum tamen animis contra metum rursus obfirmatis, Joannes Pastor periculum in mora arbitratus, statim Socium cum duobus comitibus misit, exploraturum quâ tutiùs Abiponiam ingrederentur. Paululùm progresso turma ducentorum equitum Abiponensium occurrit, ad quos, deliberatâ morte fortis, iter direxit. Appropinquantem Abipones, sese in duo cornua explicantes, notabili celeritate cinxere. Nudi nudis equis insidebant, corpora proceri, lacertos lati, oculis mobilibus inconstantiam, & promissorum crinium negligenti cultu ferociam, præferentes. Simul ac omnes oblongas sagittas collinearunt, sic illos fermè Tonocoranâ Guaranaque linguâ Pater est alloquutus. *Meus in vos amor effecit, o Abipones; ut tantis me itinerum armorumque periculis objicerem: mortem non timeo, quam lubens, ut æternum vitam, optetam, tantum rogo, ne maximum bonum, cujus vobis sum nuncius, penitentâ inconsideratione perdat. Bellum ab inermi ne vereamini, quamvis enim omnia possim in Crucis virtute, quæ me confortat, & manum firmat, non tamen hoc telo veni ledere, sed sanare.* Barbari hæc benevolentia deliniti, arcu & sagittis in pacis solum demissis, cætera arma, pro more gentis, in terram jaciunt, Patrem venerabundi salutantes. Et cognito alium Patrem, ætate & meritis gravem, retrovenire, turmæ Dux illic filium cum famulatio mittit. Adventantem primo in pago incolæ variis ludis exceperunt. Fœminæ pro festiva acclamatione clamoribus utebantur, quos oris crebrâ verberatione distinguebant. Finitâ aggratulatione, corium pro tapete in loco patenti, honoris ergò, straverunt; pro sedibus, arboris truncos. Vices benevolentia rependerunt Patres largitione hamorum, acicularum, acuum, granorumque vitreorum, quæ quibusvis metallis Abiponibus pretiosiora visa sunt: tum ad mensam itum sedilibus non absimilem, cibosque præbuerunt, qui citò etiam famelicis famem demerent: ne tamen oblatas escas sperni ægrè ferrent, vim sibi inferebant Socii, nau-

CAPUT

V.
Expedi-
tio
ad Abi-
pones.*Via difficilis.**Sociorum
comites ab-
steriti.**Primo Abi-
ponum oc-
curfus.**Socii hilari-
ter excipiuntur.*

Crucem erigunt.

Conditiones accipiuntur.

Templum extemporale extruuntur.

Socii revocantur.

CAPUT
VI
De Abiponum moribus.

Militia experimētum.

Abiponum Magnates.

seam simulatione vincentes. Sequenti die Crucem, quasi aditæ possessionis signum, erexerunt, & eo quo celebraverat Sacrum habitu Pater Rector, manu Crucem præferens, omnibus adorandam proposuit; Barbaris non ægrè ad venerabile signum genua flectentibus. Significanti verò se apud illos velle manere, ut Divina Mysteria explicaret, annuit Caliguila, gentis faciliè princeps, quocum ad ejus oppidum trans fluvium Rubrum ambo profecti, communi gentis alacritate excepti sunt. Ubi cum adventus sui causam explicassent, idem Caliguila omnium nomine promisit, non prohibiturum se quominus pueros suos Baptismo abluerent, templumve more Christianorum erigerent, dummodò adolescentes non cogentur manè & vespere ad templum ventitare, ne hoc otio ad bellum inepti fierent. Sed faciliè persuasit Joannes Pastor, otium illud non futurum pueris inertia, Hispanorum exemplo, quorum filii, admodum bellicosi, sine fortitudinis jactura sæpius in die scholas & templa frequentant. His acquiescens Caliguila, petiit, ut saltem pueri, arcu & sagittâ armati, templum ingredi permitterentur, & ne flagellatione castigarentur. Utrumque non difficulter concessum. Tum postulavère omnes, ut si quis Casiquiorum Fidem Christianam profiteri vellet, liceret ei in summis montium cacuminibus, juxta monumenta suis Numinibus dicata, more Majorum sepeliri. Illud ob superstitionem fieri posse negatum est. Finito concilio, solempni pompâ ex ingenti palma, frendente licet demone, Crux erecta est, & doctrina Christiana explanata, quam tantillo tempore adeò feliciter assequuti fuerunt nonnulli Barbari, ut Mataranorum Patochus, palmani Patribus præripere volens, clam egerit de conferendo illis Baptismate. Quam rem subodoratus Pater Rector, cum unde venerat remisit. In cujus absentia templum ex stramine & luto extemporali opere excitavit; linguæ Abiponensis dictionarium scribere incæpit, pueros instruxit, & sperabatur fore, ut brevi magna multitudo converteretur ad Fidem, nî Provincialis jussu, ingenti cordis dolore, prædam, quam jam manu tenere videbatur, non tamen sine merito & laude, relinquere jussus fuisset: nam tota Paraquaria celebravit boni Pastoris animum, in emerita senectute laboriosissimam missionem aggredientis, & ex obedientia deferentis. Non eadem fuit ejus socii conditio, ideò mihi tacendi, quia constantiam in Societate non tenuit. Hujus autem gentis conversio operariorum inopiâ dilata est, de cujus moribus, quos ex Joanne Pastore didici, pauca hîc attexam.

UNIVERSIM Abipones staturâ plusquam mediocri, æquâ membrorum proportionem insignes, lacertosi, vultuosi que sunt. In ætate nudi incedunt, in hyeme corpora pellibus tegunt. Clavam collo suspendunt, & pharetram humeris. Lavâ arcum, dextrâ lanceam semper gerunt; coloribus in omnem formidinem, tygrium ad instar, integrum corpus commaculant; eosque maximè spectabiles reputant, qui plures corporis partes crudeliter perfoderint, iisque varias struthionum plumas indiderint, quas naribus, labrisque, & auribus inserunt, ac si illis vellent volare. Barba genti dedecori est, ideò cum pubescunt lanuginem evellunt. Calvitium sibi tanquam ornamentum faciunt, jus nulli est nutriendæ cæsatiæ, nisi illi, qui hostem in bello, vel in duello interfecerit. Militiæ apud illos experimentum homicidium est; quod antequàm quis patrârit, militaribus insignibus non donatur. Suos etiam magnates habent, & heroës, ad cujus dignitatis apicem per crudelissimos gradus ascendunt: qui enim heroïs titulum ambit, suam fortitudinem immanissimorum tormentorum patientiâ aliis probet necesse est: furas, crura, brachia, linguam, & alias, quas honestiùs est silere, corporis partes, terebrant; deinde aspero lapide omnium membrorum cutem lacerando abradunt. Denique eadem carnificinâ quinque è senioribus candidatum exercent, qui si vel tantillo gestu doloris sensum ostenderit, in Magnatum ordinem non admittitur. Si verò inter tormenta fortiter se gesserit, tum se suo in sanguine voluntans, in signum lætitiæ, triumphanti similis, adeptæ dignitatis insignia recipit. Quo verò securiùs cum honorem nanciscantur, à teneris unguiculis hujusmodi punctio-nibus abrasionibusque sese exercent. Unde passim videre est pueros, adolescen-

resque